

imod efter Vægt med Prisen for gammelt Røbber. Men det Besynderligste er, at idet Røbberfmedene anholde om at faae dette Privilegium for Røbberførerne indskrænket, er der flere Exempler paa, at de selv drive akkurat den samme Handel; ovre i Sylland er der mange Røbberfmede, som drive den samme Huseerhandel og kjøre omkring med deres Røbbervarer — jeg kjender endog en Røbberfmed, som i en fjerntliggende Egn har Dplag af Røbbervarer — og jeg veed vel ikke vist, men har dog en Formodning om, at ogsaa disse Røbberfmede have underskrevet Andragendet om Røbberværkernes Indskrænkning, men er det ikke besynderligt? Det kan gjerne være, at det, som den sidste ærede Taler bemærkede, ikke vil have nogen stor Betydning her paa Øerne, om man gaaer til den Ene eller til den Anden af disse Handlende, men jeg forsiikrer, at i Sylland vil det have en overordentlig stor Betydning, det vil der være en stor Indskrænkning for hele Befolkningen; den vil mange Gange ikke kunne faae sine Varer uden stort Besvær, og den vil komme til at betale dem dyrere, og endelig er der endnu Et, som er meget fordeelagtigt netop for den fattigere Deel af Befolkningen, det er, at den hos Røbberførerne kan faae sine Varer paa Credit. Jeg kjender flere, der paa den Maade ere komne i Besiddelse af det fornødne Røbbertoil, som er saa uundværligt for dem, men som de ellers aldrig havde faaet, at de nemlig have faaet det paa Afbetaling af 1 eller 2 Rd. ad Gangen. Jeg skulde derfor meget beklage, hvis man skulde komme til det Resultat, at denne Frihed for Røbberværkerne skulde indskrænkes, og jeg kan ikke see, at der begaaes nogensomhelst Uret mod Nogen, naar vi udvide Retten til ogsaa at gjælde for Røbberfmedene, altsaa for Alle, der fabrikere Røbbervarer.

Fødderfen: Naar der har været Spørgsmaal om en Sammenligning mellem Brede Privilegium og en Sag, som har været forhandlet her for ikke lang Tid siden, om Krogaarden paa Fanzø, saa maa jeg bemærke, at der dog er en væsentlig Forskjæl mellem disse to Tilfælde. Hvad Krogaarden angaaer, var det nemlig et Monopol, om hvis Afsløsning

der var Spørgsmaal, det var en reel Ret, som var perpetueret, som det hedder, i vedkommende Krogaardens Bygninger, og der var desuden en udelukkende Ret, som var knyttet dertil. Denne Omstændighed gjorde det ganske vist nødvendigt for Regjeringen at tænke paa en Afsløsning. Jeg maa tilstaae, at jeg ikke finder de samme Omstændigheder ere tilfede ved Brede Privilegium. Der er, vel at mærke, som ogsaa udtalt i Motiverne, en reel Ret, men der er ganske aabenbart to forskjellige reelle Rettigheder, hvorom der kan være Spørgsmaal, og som man vel maa holde ude fra hinanden. Den ene Slags reelle Rettigheder er, som vi have seet, den ved Krogaarden, hvor den var perpetueret i Bygningerne; vi have ogsaa mange andre Tilfælde af denne Art, f. Ex. de Brænderier, om hvis Afsløsning der har været Spørgsmaal, og hvor Bygningerne vare indbrettede paa denne bestemte Drift. Den reelle Ret, hvorom der er Spørgsmaal ved Brede, er af en ganske anden Beskaffenhed; den er nemlig aldeles uden Forbindelse med nogen reel Rettighed i Bygningerne, men den er kun knyttet til det enkelte Værk, saaledes at den ikke er personlig, dette her taget i Modsetning til reel. Eieren af Brede kan altsaa ikke tage den Ret og gaae hen med den til et andet Røbberværk; det er altsaa i den Forstand reelt, at det, som det hedder i Motiverne, følger Værket. Det ligger nu i Sagens Natur, at en Ret til at have Røbberførere er af en ganske anden Beskaffenhed, end hvor der er Tale om en Indretning af en Eiendom eller af Bygninger, og denne Forskjæl maa vel paaagtes, naar der er Spørgsmaal om Afsløsningen; thi saaledes som Sagen stiller sig for mig, kan jeg ikke antage, at der kan være Anledning for Statskassen til at anvende et Beløb af 15,000 Rd. paa at ordne den Sag. Naar man seer, at der i 1856 er givet en Confirmation af Brede Privilegium, hvori det udtrykkeligt er bemærket, at dette Privilegium kun gjælder for Brede saalænge, indtil der bliver truffet en almindelig Foranstaltning, hvorved der skeer Forandring deri, saa maa man i Mæret 1856 naturligtvis have haft en eller anden Tanke, som ikke har funnet beslaae i Andet end netop deri, at dette Røbberførprivilegium kunde ophøre. Jeg maa